

Шифр-девіз

Глобальна економіка

**ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	5
1.1. Концептуальні підходи до визначення сутності та форм глобалізації	5
1.2. Сучасні тенденції розвитку глобалізаційних процесів	11
1.3. Наслідки глобалізації для світової економіки	12
2. УКРАЇНА У СУЧАСНІЙ ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ	15
2.1. Україна в міжнародних рейтингах як індикатор рівня її міжнародної активності	15
2.2. Аналіз та оцінка рівня відкритості економіки України	18
3. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	22
ВИСНОВКИ	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	30
ДОДАТКИ	33

ВСТУП

На сьогоднішній день глобалізація стала однією з найважливіших характеристик сучасної світогосподарської системи, що визначають хід розвитку нашої планети. Вона змусила по-новому переосмислити багато закономірності економічного розвитку. Згідно переважної точки зору на глобалізацію жодна дія, жоден процес у суспільстві (економічний, політичний, юридичний, соціальний) можна розглядати ізольовано один від одного. Глобалізація зачіпає практично всі сфери суспільного життя.

Актуальність теми полягає в тому, що процес глобалізації, який розгортається в сучасних формах таїть в собі досить велику кількість непорозумінь і протиріч, стає предметом гострих дискусій в академічних і ділових колах, на міжнародних форумах, де нерідко стикаються досить різні, часом прямо протилежні думки, оцінки, прогнози. Сьогодні досить важко знайти дискусійну тему, ніж глобалізація. Про неї говорять та сперечаються вчені, політики, бізнесмени, релігійні діячі, журналісти. Предметом жвавих дискусій є майже все – що таке глобалізація, коли вона розпочалась, як вона співвідноситься з іншими процесами суспільного життя, які будуть її наслідки.

Отже, не випадково сучасна західна економічна думка спрямована на дослідження глобальних процесів в економіці. Особливо вагомими є результати їх аналізу в ґрунтовних працях Т. Левітта, М. Інтриллігейтора, Ф. Фукуями, Е.Тоффлера, П. Друкера.

Значно просунулися вперед у дослідженнях сутності глобалізації, наслідків її впливу на господарський комплекс такі українські вчені-економісти як Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник, А. Старостіна та інші.

Об'єктом дослідження в даній роботі є розвиток міжнародного економічного співробітництва України в умовах глобалізації та євроінтеграції.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти впливу глобалізаційних процесів на економіку України.

Мета роботи полягає у визначенні ролі глобалізаційних процесів у сучасному економічному розвитку України урахуванням його євроінтеграційного вектору.

В рамках поставленої мети були розроблені такі завдання:

розглянути сутність поняття глобалізація;

дослідити історичний розвиток даного поняття;

розглянути основні напрями глобалізації, зокрема глобалізацію економіки;

визначити основні позитивні й негативні моменти впливу глобалізації на національну економіку;

проаналізувати вплив глобалізаційних процесів на економіку України;

обґрунтувати доцільність подальшого поглиблення євроінтеграційного співробітництва країни.

Для вирішення поставлених завдань застосовувалися методи: наукового спостереження, аналізу, кореляційно-регресійного аналізу для побудови та опису економетричної моделі, синтезу, узагальнення, порівняння.

Методологічною основою даного дослідження стали як джерела наукових знань (навчальні посібники, підручники, монографії), так і періодичні видання, інформація Державної служби статистики України та доповіді Світового банку та Міжнародного валютного фонду.

Робота містить три розділи, вступ, висновок, додаток та список використаних джерел з 21 найменування.

1. ТЕОРЕТИЧНІ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

1.1. Концептуальні підходи до визначення сутності та форм глобалізації

Глобалізація економічного розвитку є однією з головних ознак сучасної цивілізації. Вона охоплює практично всі фактори та умови виробництва, всі його галузі та територіальні утворення і проявляється в різноманітних формах. Термін «глобалізація» трактується різними авторами, які виділяють окремі особливості надання даного виду послуг. Окремі визначення наведені у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення терміну «глобалізація»

Автор	Визначення
Т. Левіт, Дж. Маклін	Глобалізація – феномен злиття ринків окремих продуктів, вироблених крупними багатонаціональними корпораціями [15].
М. Інтриллігейтор	Глобалізація – значне розширення світової торгівлі й усіх видів обміну в міжнародній економіці при явній тенденції до більшої відкритості, інтегрованості й відсутності кордонів [3].
Європейська комісія	Глобалізація – процес, за допомогою якого ринки і виробництво в різних країнах світу стають усе більше взаємозалежними завдяки рушійним силам торгівлі товарами та послугами і потоків капіталу та технологій [17].

Глибоко досліджувати глобалізацію почали відносно недавно, але достатньо інтенсивно – лише основних шкіл з цієї проблематики налічується шість [2, с.12]. Протягом останніх десятиліть глобалізація виявилася й досліджувалася як ключова тенденція світогосподарського розвитку. Із тенденції вона переростає у всепоглинаючий процес, структуризація якого дана

українськими вченими Д. Г. Білорусом, Д. Г. Лук'яненком, А. М. Поручником і представлена на рис. 1.1. Сучасна економічна енциклопедія дає таке трактування глобалізації. Глобалізація як категорія відображає процес обміну товарами, послугами, капіталом та робочою силою, що виходить за межі державних кордонів і з 60-х років XX століття набуває форм постійного та неухильно зростаючого переплетення національних економік.

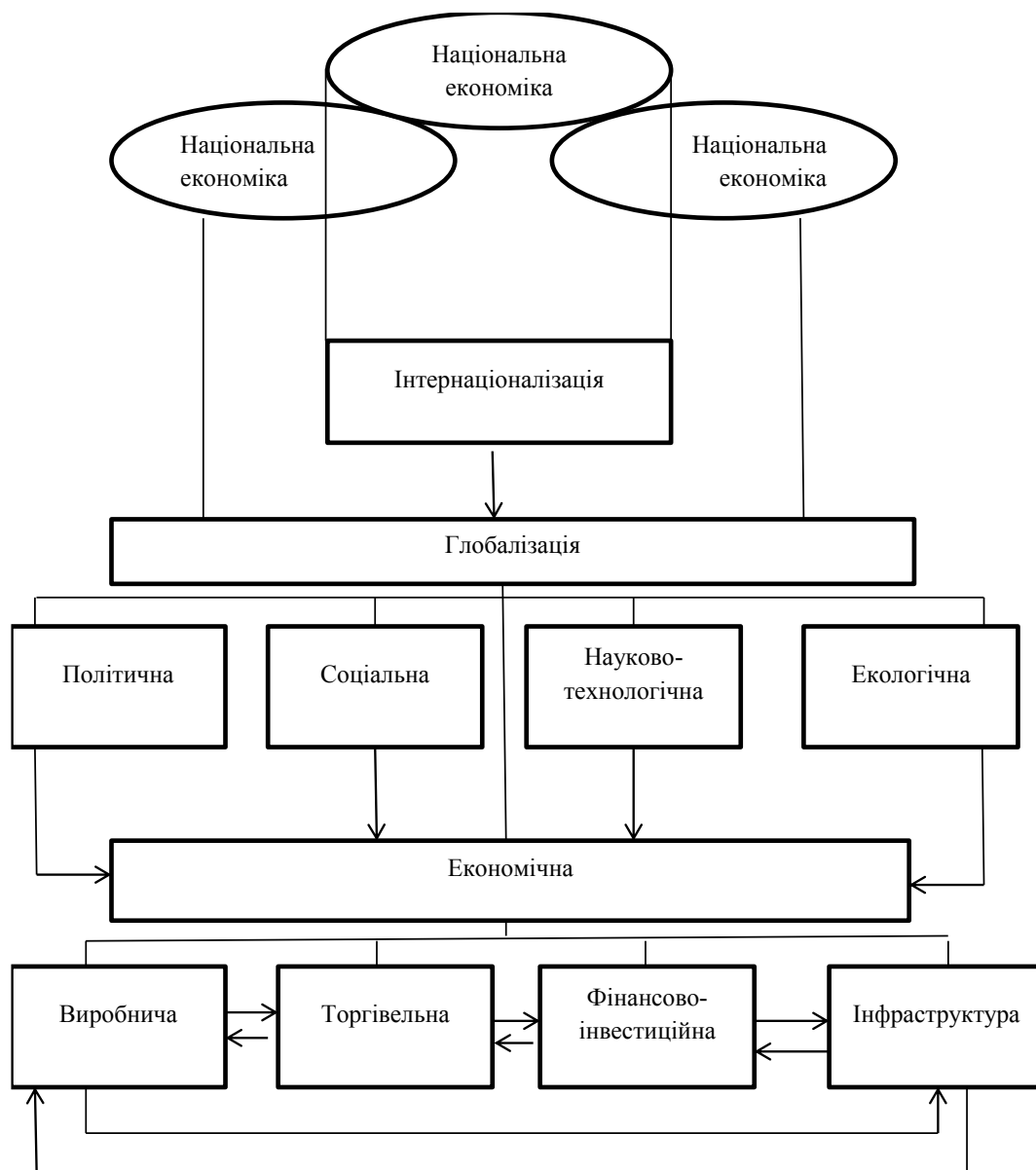

Рис. 1.1. Структуризація глобалізаційного процесу

Глобалізація виявляється у розширенні проникнення компаній в економіку зарубіжних країн за допомогою експорту, а в широкому значенні —

за допомогою іноземних інвестицій у відкриття заводів з виробництва комплектувальних, у заснування виробничих підприємств або дочірніх фірм зі збуту продукції. Таким чином компанії отримують додаткові можливості для збуту, який стримується через недостатні розміри внутрішнього ринку окремої країни. Тим самим вони зменшують свою залежність від єдиного внутрішнього ринку в отриманні прибутку.

Головними формами глобалізації світової економіки є такі.

1. Інтенсифікація міжнародної торгівлі товарами та послугами.

Світова торгівля це по суті перша та одна з головних форм міжнародних економічних відносин. Друга половина XX століття охарактеризувалася суцільною лібералізацією міжнародної торгівлі товарами та послугами під впливом ГАТТ / ВТО. Так, якщо після Другої світової війни середній розмір тарифів у світі складав приблизно 40%, то вже в кінці XX століття – 4%. Це в свою чергу сприяло випереджаючим темпам зростання світового зовнішньоторгівельного обороту (ЗТО) порівняно з темпами зростання світового ВВП. Протягом останніх трьох десятиріч темпи зростання світового ЗТО приблизно в два рази випереджали темпи зростання світового ВВП. Протягом 2012-2017 рр. показники майже однакові, що проілюстровано на рис. 1.2 [20].

Рис. 1.2. Динаміка зміни обсягу світової торгівлі та світового ВВП

В результаті цього, за останні 50 років обсяги міжнародної торгівлі зросли більш ніж в 20 разів і в 2009 році світовий ЗТО становив 25 трлн. доларів США, склавши 50% світового ВВП. Окрім цього, суттєво розширився асортимент товарів і послуг, збільшилася частка внутрішньорегіональної торгівлі, посилилася географічна диверсифікація зовнішньоторговельних зв'язків. Впровадження інформаційних технологій у сферу торгівлі змінило ринок, характер продуктів та послуг, сприяло виникненню віртуальної торгівлі.

2. Глобалізація фінансово-кредитної сфери.

Однією з форм прояву процесу глобалізації є стрімке зростання міжнародного фінансового ринку та фінансових операцій. Суспільна лібералізація фінансової сфери та впровадження сучасних інформаційних технологій сприяли стрімкому зростанню обсягів фінансових трансакцій та фінансового ринку. Сьогодні за обсягами операцій міжнародні фінансово-кредитні та валютні відносини посідають перше місце серед усіх форм міжнародних економічних відносин. Так щоденний обсяг фінансових трансакцій складає 3–4 трлн. доларів США в той час коли річний зовнішньоторговельний оборот рівний 25 трлн. доларів США. Однією з визначальних ознак глобалізації є утворення самостійної фінансової сфери, яка функціонує незалежно від міжнародної торгівлі та потоків інвестицій. Масштаби фінансового сегменту світової економіки просто вражають, так на 1 долар США, що працює в реальному секторі економіки припадає приблизно 30 доларів США, що працюють в фінансовій сфері.

Фінансовий ринок розвивається за рахунок власних джерел, відособлюючись від реальної економіки. Держави поступово втрачають контроль над рухом фінансового капіталу, який визначає економічну ситуацію в більшості країн світу.

3. Домінування в усіх формах міжнародних економічних відносин ТНК та транснаціональних альянсів.

Кінець XX – початок XXI століть охарактеризувались значним посиленням процесу транснаціоналізації світової економіки. ТНК стали

головним суб'єктом економічної діяльності у світовому економічному просторі. З огляду на цю тенденцію, багато дослідників стверджують про «настання ери транснаціональної економіки, чи нової цивілізації транснаціонального бізнесу». Саме ТНК перетворювалися на структурний елемент економіки багатьох країн, рушійною силою їх розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Хоча певний вплив ТНК почали відігравати вже в XIX столітті, протягом останніх 50-ти років їх вплив особливо динамічно зростає. За останні чверть століття кількість ТНК у світі зросла більш ніж у 10 разів: з 7 тис у 70-х роках XX ст. до 100 тис. у 2009 році.

На початку XXI ст. ТНК контролювали до половини світового ВВП, близько 70% міжнародної торгівлі, 80% закордонних інвестицій і понад 90% ліцензій на нову техніку, технології і «ноу-хау». На сьогоднішній день економічний потенціал окремих ТНК перевищує потенціал не лише окремих країн, але і цілих регіонів. Так, найпотужніші ТНК планети з першої десятки рейтингу Global 500 щорічно виробляють продукції в межах 300 млрд. доларів США, в той час коли ВВП України в 2009 році склав 915 млрд. гривень або близько 115 млрд. доларів США. Тому більшість країн світу зацікавлені у використанні науково-виробничого та фінансово-економічного потенціалу ТНК, створюючи якомога сприятливіші умови для залучення ПІІ ТНК.

Хоча ТНК є наслідком міжнародних відносин, що динамічно розвиваються, з іншого боку вони самі виступають потужним механізмом впливу на них, формуючи нові та видозмінюючи існуючі.

4. Глобальний інвестиційний бум, а саме різке зростання вивозу прямих закордонних інвестицій. Якщо в 1980 році загальний обсяг ПІІ у світі становив 50 млрд. доларів США, то вже в 2005 році він перевищив позначку 1,5 трлн. доларів США, тобто зріс у 30 разів (табл. 1.2).

Цьому сприяли циклічні фактори, лібералізація інвестиційного клімату у більшості країн світу та активний розвиток мережі ТНК.

Таблиця 1.2

Обсяг світових прямих іноземних інвестицій протягом 1980 – 2018 рр. [20]

Рік	Обсяг ПІІ, чистий потік, млрд. дол.	Рік	Обсяг ПІІ, чистий потік, млрд. дол.
1980	51,46	2000	1460,69
1981	66,26	2001	796,07
1982	53,79	2002	741,54
1983	47,54	2003	707,6
1984	57,51	2004	1004,27
1985	55,83	2005	1522,2
1986	84,56	2006	2136,14
1987	128,23	2007	3065,39
1988	153,26	2008	2443,71
1989	189,1	2009	1360,8
1990	196,31	2010	1860,3
1991	147	2011	2283,43
1992	153,25	2012	2125,08
1993	211,74	2013	2084,54
1994	241,85	2014	1780,09
1995	319,9	2015	2135,7
1996	363,57	2016	3284
1997	461,26	2017	2202
1998	679,3	2018	2355
1999	961,89		

Інтенсифікація вивозу прямих іноземних інвестицій зумовила створення в межах світового господарства інвестиційних кластерів, тобто угруповань країн з переважаючими потоками інвестицій з одного із центрів економічної тріади, а саме США, ЄС, та Японії. В результаті виникли три інвестиційні кластери американський, європейський, японський.

5. Інтенсифікація міжнародної міграції робочої сили.

Одним із вагомих факторів і показників глобалізації виступає рівень міграції. Як і інші виробничі чинники робоча сила завжди переміщувалась по господарському полю планети. Але лише в кінці XX – на початку XXI століть кількість переміщень, інтенсивність міграційних потоків між країнами, їх

динаміки засвідчують справді глобальні масштаби даного процесу. Нині, за даними Міжнародної організації праці більш як 250 млн. чоловік працюють за межами своїх країн, або приблизно 4% населення планети. В окремих регіонах та країнах світу чисельність іммігрантів перевищує кількість місцевого населення. Зокрема така ситуація характерна для регіону Перської затоки, куди, після відкриття тут величезних покладів вуглеводнів, хлинула іноземна робоча сила. В окремих країнах, таких як Катар, Кувейт, Об'єднані Арабські Емірати чисельність іммігрантів сягає 70–80 % населення цих країн.

Однак, впродовж останніх років попри посилення процесів глобалізації світових ринків, ситуація на світовому ринку праці не відображає загальної тенденції до зростання рівня відкритості та лібералізації. Більшість розвинутих країн світу посилили імміграційне законодавство та почали активно стримувати приплив дешевої іноземної робочої сили. Пояснюється це тим, що чисельність іммігрантів у більшості з цих країн сягнуло критичної позначки і починає створювати для них серйозні фінансові, соціальні, політичні та інші проблеми.

1.2. Сучасні тенденції розвитку глобалізаційних процесів

Сучасна глобалізація має двоїстий характер, який проявляється у виокремленні двох форм її прояву: об'єктивної глобалізації та суб'єктивної глобалізації.

Об'єктивна глобалізація є закономірним процесом формування єдиного світового політичного, економічного, соціального, культурного простору внаслідок поглиблення міжнародного поділу праці, посилення взаємодії та співробітництва між країнами.

Суб'єктивна глобалізація полягає у асиметричному розвитку світової економіки внаслідок організованого та реалізованого міжнародними організаціями, ТНК, розвиненими країнами одностороннього привласнення результатів міжнародного поділу праці.

Колізія об'єктивної та суб'єктивної глобалізації на сучасному етапі

загострює ряд протиріч у системі світогосподарських зв'язків:

протиріччя між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються. Не зважаючи на значне випередження за темпами економічного зростання країнами, що розвиваються, розвинених країн (за оцінкою Міжнародного валютного фонду темпи зростання в країнах, що розвиваються, прогножуються на рівні 4,5 %, розвинених країн – тільки 1,9 %), диференціація між ними з кожним роком посилюється;

протиріччя між структурними елементами світового господарства, наслідком якого є значні диспропорції у розвитку фінансової сфери.

протиріччя між інтересами окремих суб'єктів міжнародних економічних відносин, які зацікавлені в отриманні економічних вигод, та інтересами суспільства, зацікавленого в стійкому соціальному розвитку.

Тому закономірним на теперішній час є вирішення питання щодо перспектив глобалізації у контексті формування нової точки зору міжнародної спільноти щодо зміни вектору розвитку світової економіки – від глобалізації до регіоналізації та націоналізації. Подальше посилення глобалізаційних процесів сприятиме загостренню проблеми національної ідентичності, вирішення якої багатьма країнами вбачається у посиленні державного впливу на міжнародне економічне співробітництво через впровадження протекціоністських заходів в торговельній, міграційній, інвестиційній сферах, що, в свою чергу, сприятиме посиленню геоекономічної та геополітичної напруги в світі. В цих умовах виникає необхідність формування нових засад світової економічної стабілізації та розвитку.

1.3. Наслідки глобалізації для світової економіки

Наслідки глобалізації неоднозначні, як неоднозначні і їх оцінки. До позитивних наслідків глобалізації можна віднести прискорення науково-технічного прогресу. Розвиток науки та практичне застосування відкритих нею законів, індустріалізація і інформатизація суспільства спочатку відбуваються у

розвинутих країнах, а потім розповсюджуються по всьому світу на основі дії ринкових принципів самоорганізації та самоуправління. Глобалізація – самоорганізуючий, об’єктивний процес, він рано чи пізно охоплює всі країни. І народи, які мало забезпечені потенціалом індустріально-інформаційного розвитку, нарешті отримують можливість користуватися її здобутками.

Глобальна інтеграція несе й інші значні блага: переваги міжнародного поділу праці, ефекти масштабу та швидке розповсюдження нововведень у різних країнах. Їй притаманні також «плюси» зовнішньоекономічного характеру, такі як свобода вибору, що обумовлена міжнародним рухом товарів, капіталу та робочої сили, свобода мислення, що тісно пов’язана з міжнародним рухом ідей.

Але глобалізація має і негативні наслідки. Особливо слід наголосити на конфліктному характері, якого набуває глобалізація останнім часом. Один із конфліктів, який все більше загострюється є конфлікт з приводу розподілу її плодів. Зростаючий добробут та інтеграція окремих країн можуть навіть збільшити політичну нестабільність, оскільки ведуть до значної економічної залежності інших країн, що породжує відчуття небезпеки. Критики глобалізації часто пов’язують глобалізацію з розповсюдженням бідності. Також вони впевнені, що глобалізація руйнує самобутність культури та погіршує стан навколишнього середовища. Сили, які найчастіше асоціюють із глобалізацією, в короткостроковій перспективі загрожують стабільності певних країн, збільшують соціальну та економічну напругу.

Глобалізація прискорює поширення економічних та фінансових криз, яким багато країн світу просто не можуть протидіяти. Певні регіони світу взагалі неспроможні конкурувати в глобальній економіці. До негативних наслідків можна віднести посилення етнічних конфліктів. Націоналістичні течії виступають проти глобалізації. Сутність націоналізму полягає в ідентифікації індивіда з нацією або з певною державою. Глобалізація призводить до особистої ідентифікації з глобальним суспільством і не потребує особистої ідентифікації з певною державою.

Глобалізація розділяє світ на два табори: країни, які виграють від цього процесу, та країни, які програють. Чим менше розвинута країна, тим менше вона виграє від глобалізації. У країнах, котрі адаптуються до неї, зростає стабільність та добробут. Однак окремі держави повинні боротися за те, щоб зберегти своє місце на світовому ринку. Глобалізація породжує незадоволення багатьох країн світу та їх груп, які бажають приєднатися до глобальної економіки, але ще не є її частиною. Нова якість глобалізації полягає не тільки в тому, що підвищується рівень взаємозалежності держав. Фактично послаблюється внутрішній суверенітет держав. Глобалізація обмежує можливості урядів окремих країн самотійно розв'язувати проблеми, які стосуються їх національних територій. Відкриття країн та стирання кордонів в міжнародній системі має як позитивні, так і негативні наслідки. Хоча, в цілому, зростаюча взаємозалежність несе в собі певні переваги, вона створює і нові загрози та підвищує уразливість країн. До них можна віднести розповсюдження небезпечних технологій, послаблення держав, відсутність контролю над діяльністю багатьох недержавних глобальних акторів. Найбільші проблеми глобалізація створює для держав та регіонів з традиційною, відмінною від західної, культурою. Окремі країни не можуть поєднати власні традиційні цінності з цінностями глобальної економічної системи.

Тобто для успішної глобалізації та досягнення максимально високої ефективності й конкурентоспроможності економіка певної країни має підлягати модернізації, тобто структурній та інституційній економічній трансформації. У цих умовах загострюється й екологічний стан, оскільки глобалізація обмежує можливості використання методів охорони навколишнього середовища, які застосовуються націями в односторонньому порядку, ізолювано від світової глобальної системи. Як правило, національна політика у сфері охорони навколишнього середовища в країнах, що розвиваються, не отримує належної підтримки з боку промислово розвинутих країн.

2. УКРАЇНА У СУЧАСНІЙ ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

2.1. Україна в міжнародних рейтингах як індикатор рівня її міжнародної активності

Прискорення інтеграційних процесів внаслідок глобалізації економіки суттєво вплинуло на всі сфери життя сучасного суспільства, посиливши взаємозалежність суб'єктів господарювання. В умовах інформаційної недосконалості актуалізуються проблеми оцінки параметрів господарських процесів, важливим інструментом в вирішенні яких стають рейтинги.

Термін «рейтинг» походить від англійського «rating» – оцінка, порядок, класифікація й означає ранжирування певного явища за визначеною шкалою. Для постійного відслідковування стану та тенденцій розвитку країн в світовому просторі в умовах глобалізації складають відповідні рейтинги цих країн практично за всіма аспектами глобальних трансформацій (за рівнем економічного, соціального, інноваційного розвитку тощо). Багатоспекторні наукові дослідження в сфері рейтингування все ж таки залишаються недостатніми в сфері методологічних питань обчислення рейтингів, що потребує подальших розробок в цьому напрямку.

Як комплексна оцінка стану об'єкта, рейтинг інтегрує в собі сукупність багатьох показників, узагальнюючи найважливіші властивості складних соціально-економічних явищ, які не підлягають безпосередньому виміру. Оцінити їх можливо лише опосередковано, агрегуючи множини різнопланових базових показників в одну інтегральну оцінку.

Інформаційними джерелами для розрахунку міжнародних рейтингів є офіційні статистичні дані, спеціалізовані бази даних міжнародних організацій (ООН, ОЕСР, СОТ, МВФ, Світовий банк та ін.), результати опитувань представників ділових кіл та експертні оцінки.

Методики рейтингової оцінки різних міжнародних агенцій відрізняються

як за базовими показниками, так і за методологічними підходами до агрегування цих показників. Рейтингові системи мають, як правило, ієрархічну структуру, що складається з декількох рівнів, на кожному з яких за базовими показниками попереднього рівня шляхом стандартизації та агрегування формується наступний рівень показників.

В результаті, на останньому рівні отримується підсумкова рейтингова оцінка. Послідовність процедури обчислення рейтингу складається з наступних етапів: «визначення концепції рейтингу, конкретизація його цілей і завдань; обґрунтування структури рейтингової системи і переліку базових показників; організація збирання первинної інформації; уніфікація шкал, за якими спершу виміряні базові показники, що є необхідною умовою їх агрегування; обґрунтування алгоритмів згортки інформації (агрегування і зважування) на всіх рівнях ієрархії рейтингової системи; обчислення рейтингових оцінок та упорядкування об'єктів на основі цих оцінок»[1, с. 56-57].

Серед найбільш вагомих показників інтеграції країни в міжнародний економічний простір – індекси глобалізації та рівня економічної свободи.

Індекс глобалізації показує ступінь глобальних зв'язків країни, рівень її інтеграції та незалежності в різних сферах – економічній, соціальній, технологічній, культурній, політичній та екологічній. Індекс щорічно визначається рейтинговою компанією А.Т.Kearney спільно з журналом Foreign Policy та Швейцарським інститутом дослідження бізнес-циклів (KOF). Відмінність у методиці його визначення полягає у кількості змінних, що залучають до розрахунку (14 та 24 показники відповідно), які групуються в блоки (групи) за напрямками глобальної інтеграції.

За методикою Швейцарського інституту показники глобалізації об'єднані в три групи:

економічна (об'єми зовнішньої торгівлі, іноземні інвестиційні доходи; рівень торгівельних бар'єрів, та ін.);

соціальна (кількість міжнародних, туристичних поїздок, міжнародних телефонних переговорів, поштових відправлень, грошових переказів, Інтернет-

провайдерів, користувачів Інтернету, періодичних та інших видань та ін.);

політична (членство в міжнародних організаціях, участь країни у місіях Ради Безпеки ООН, кількість іноземних дипломатичних представництв, кількість підписаних та ратифікованих урядом країни міжнародних домовленостей та угод).

Сума наведених складових з урахуванням вагомих коефіцієнтів (36%, 39% та 25% відповідно) і становить Індекс рівня глобалізації, за яким складається рейтинг країни серед інших держав (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Індекс рівня глобалізації

Країна	Рейтинг	Індекс	Показник економічної глобалізації	Показник соціальної глобалізації	Показник політичної глобалізації
Нідерланди	1	92,84	93,06	90,71	95,41
Ірландія	2	92,15	94,65	90,99	90,47
Бельгія	3	91,75	90,08	90,34	95,79
Австрія	4	90,05	85,50	90,62	95,15
Швейцарія	5	88,79	82,76	91,13	93,40
Данія	6	88,37	85,76	87,54	92,84
Швеція	7	87,96	85,48	84,66	95,56
Великобританія	8	87,26	82,99	85,83	94,67
Франція	9	87,19	79,41	87,11	97,29
Угорщина	10	86,55	88,75	81,16	90,94
Україна	45	70,24	68,42	61,05	84,90

За даними табл. 2.1 видно, що лідерами за цим показником є невеликі за розміром країни – Нідерланди, Ірландія, Бельгія, Австрія, Швейцарія, Данія, Швеція. Місце країни в рейтингу глобалізації за даними 2018 року –45-те.

2.2. Аналіз та оцінка рівня відкритості економіки України в контексті євроінтеграції

Для аналізу характеру відкритості економіки використовується індекс економічної свободи. Він характеризує ступінь невтручання держави в виробництво, розподіл і споживання товарів і послуг. Даний індекс відображає ступінь лібералізації і відкритості економіки. Показник, щорічно розраховується газетою Wall Street Journal і дослідницьким центром Heritage Foundation по більшості країн світу. Експерти Heritage Foundation визначають економічну свободу як «відсутність урядового втручання або перешкоджання виробництву, розподілу і споживання товарів і послуг, за винятком необхідної громадянам захисту і підтримки свободи як такої» [18]. Індекс економічної свободи базується на 10 індексах, вимірюваних за шкалою від 0 до 100, при цьому показник 100 відповідає максимальній свободі, а 0, відповідно, мінімальній.

За рівнем економічних свобод у 2010 р Україна зайняла 162 місце з 179 країн світу [18]. Разом з тим експерти, аналізуючи показники України, відзначають ряд позитивних зрушень. Зокрема, держава «здійснювала ряд важливих структурних реформ, намагаючись зміцнити свою економічну базу і за останні 5 років домоглася щорічного зростання в 5%», говориться в звіті [18]. До позитивних кроків, зроблених Україною, зарахували також удосконалення податкових норм і вступ до СОТ.

Експортна квота України на початку 90-х років становила 26-27%. Значне підвищення відбулось у 1994-1995рр – з 35 до 47%, а вже у 2000р. показник досяг максимуму – 62%. З 2003р. стабільністю відзначається тенденція щодо спаду експортної квоти. У 2008р. даний показник знизився до 41%. А у 2015 році цей показник набув значення в 52,8% (рис. 2.1) [17].

Значення імпоротної квоти в період 1990 – 1993 рр. залишалось на рівні 26- 29%, а вже у 1994р. підвищилось майже до 39%, а ще через рік становило 50%.

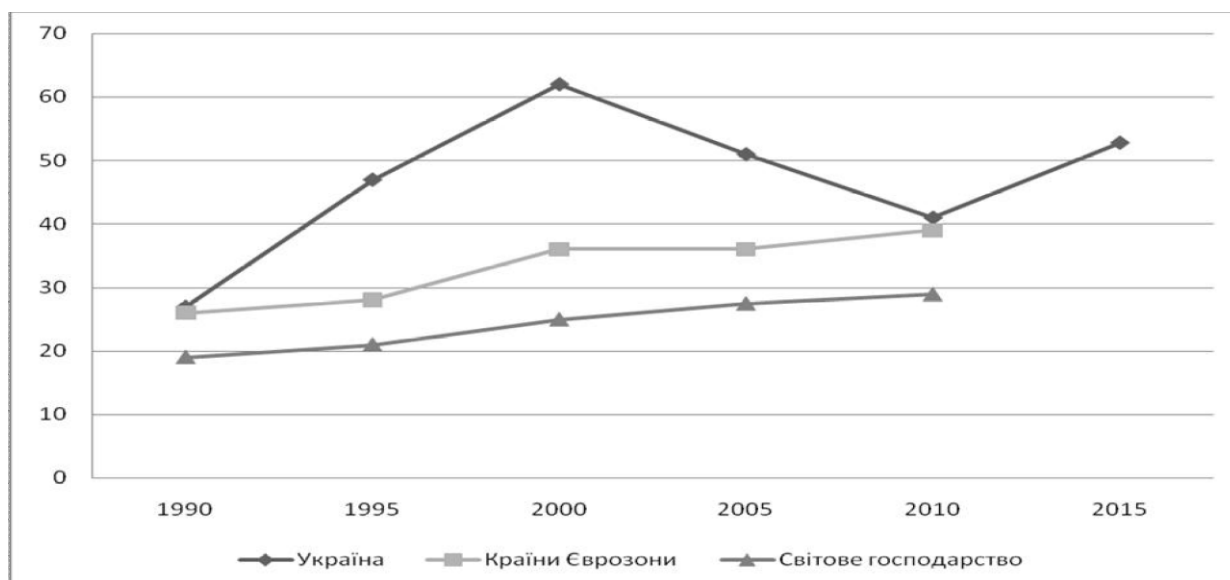

Рис. 2.1. Значення експортної квоти України, країн Євросони і світового господарства у 1990-2015 рр.

Максимум показника імпоротної квоти в період 1990 – 2008 рр. становив 57% у 2000 році. Необхідно відмітити, що починаючи з 2003 року питома вага імпорту у ВВП України починає спадати з 55% до 48%. У 2015 ж році значення імпоротної квоти становило 54,8% (рис. 2.2) [17].

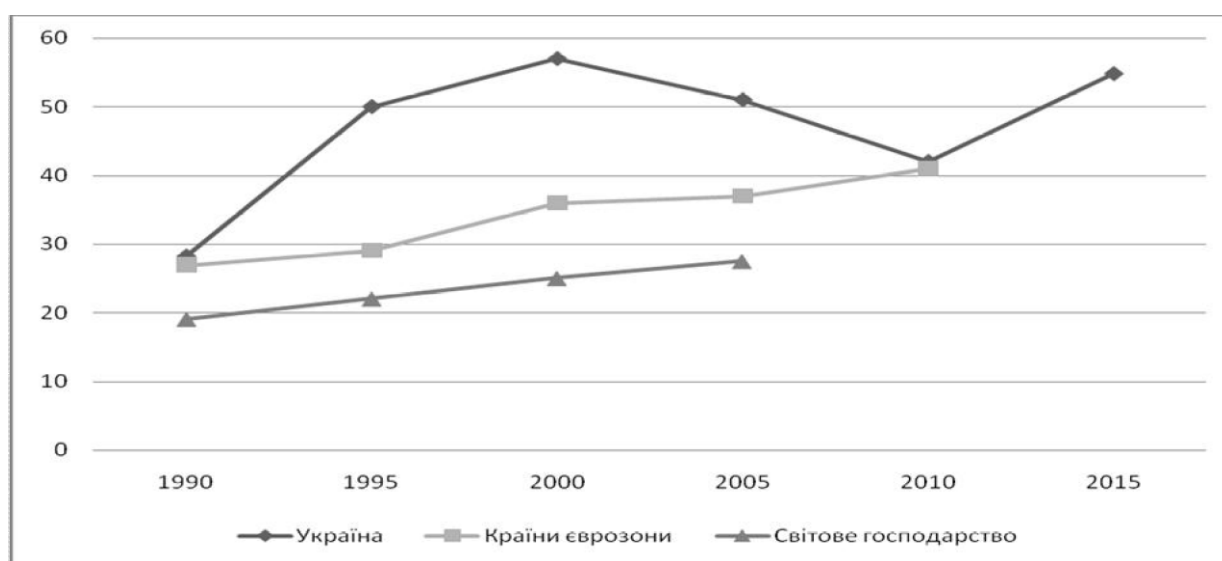

Рис. 2.2. Значення імпоротної квоти України, країн Євросони і світового господарства у 1990-2015 рр.

Можемо спостерігати, що динаміка імпорту та експорту є взаємообумовленою.

Проведений аналіз дає можливість зробити висновок, що економічна система України є відкритою, адже вона належить до країн із високим показником експортної квоти ($> 45\%$) та імпоротної квоти ($> 45\%$).

Необхідним напрямком оцінки торгової і фінансової відкритості є дослідження рівня відкритості національних кордонів для вільного переміщення послуг, товарів та факторів виробництва.

Також необхідно відзначити, що американські економісти Е. Уорнер и Дж. Сакс вважають, що саме відсутність у країни дуже високого імпортного і експортного мита, а також наявність прийнятих умов конвертації валюти визначають ступінь відкритості економіки в цілому [1, с. 15].

Якщо порівняти середньоарифметичну ставку діючого імпортного тарифу із тарифами деяких країн-членів СОТ, то можна сказати, що вже на сьогоднішній день в Україні вона нижча за ставки деяких країн-членів СОТ. Це також говорить про те, що рівень відкритості економіки України є досить високим. Таким чином, це дає можливість стверджувати, що на теперішній момент тарифний захист внутрішнього ринку України перебуває на тому ж рівні, що і у тих країн, які недавно вступили в СОТ.

Згідно рішень, які були прийняті в СОТ до 2000 року, середній рівень митного тарифу в індустріальних країнах впав до 3,8 %. При цьому, частка тих промислових товарів, які будуть ввозитись в країни без обкладання митом, підвищилась майже в два рази і становить від 20 до 44%. Щодо країн Європейського Союзу, то середній митний тариф 125 груп різних товарів становить 13%. При тому, що у 1950-х роках у світі він складав 25-30% [9]. Дані зміни значно підвищили показники відкритості багатьох країн. Метою цього є активізація міжнародної торгівлі, що в кінці кінців повинно призвести до підвищення рівня відкритості в цілому світового господарства. Також це дає можливість зробити висновок, що країни на ранніх етапах індустріалізації в більшості дотримуються політики «закритих дверей», а в міру їх розвитку вона

починають дотримуватись більш ліберальної політики на рахунок відкритості національної економіки. Спочатку це стосується ринку промислових товарів, далі – товарів сільськогосподарської галузі, а потім вже і національних фінансових ринків.

Також необхідно звернути увагу, що розрізняють поняття малої і великої відкритих економік. До великої відкритої економіки зазвичай відносять країни, економіка яких завдяки їх масштабам, участі в міжнародному поділі праці, наявним ресурсним і економічним потенціалом, а також ступеню впливу на світові ринки товарів має значний вплив на формування і регулювання основних параметрів економіки світу: динаміки пропозиції та попиту на деякі найважливіші товари; рівня цін та інфляції; стану фінансових ринків світу; політику в сфері визначення міжнародних норм і правил, що регулюють зовнішньоекономічні зв'язки; руху ставки відсотка та ін.

Отже, проведений аналіз рівня відкритості економіки України порівняно з країнами Європейського Союзу як основними стратегічними партнерами у торговельному, інвестиційному, інноваційному, кредитному та фінансовому співробітництві свідчить про значні можливості щодо подальшого поглиблення європейського співробітництва.

3. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Глобалізація на рівні окремої країни характеризується ступенем взаємозв'язку її економіки зі світовою економікою в цілому. Незважаючи на зростання глобалізації світової економіки, не всі країни в однаковій мірі інтегровані до неї. Ступінь інтегрованості економіки країни у глобальну економіку можна визначити за допомогою таких показників:

1) співвідношення експорту (імпорту, зовнішньоторговельного обороту) до ВВП країни:

$$k_1 = \frac{Ex}{ВВП} \times 100 \%. \quad (3.1.)$$

Якщо $k_1 < 25\%$, то це свідчить про низький рівень глобалізації економіки країни у світове господарство, якщо $25\% < k_1 < 50\%$, то це свідчить про середній рівень глобалізації і якщо $k_1 > 50\%$, тоді це свідчить про високий рівень глобалізації країни та її залежності від світових ринків.

У табл. 3.1. представлено зміну обсягу валового внутрішнього продукту (ВВП) України, експортної та імпортної квоти протягом 2006-2018 рр.

Таблиця 3.1

Зміна обсягу ВВП, експортної та імпортної квоти протягом
2006-2018 рр.

Рік	Обсяг ВВП, млн. дол	Експортна квота, %	Імпортна квота, %
1	2	3	4
2006	86142	51,5	50,6
2007	107753	46,6	49,5
2008	142719	44,8	50,4

Продовження табл. 3.1

1	2	3	4
2009	179992	46,9	54,9
2010	117228	46,4	48,1
2011	136419	47,1	51,1
2012	163160	49,8	56,4
2013	177810	35,4	56,4
2014	183310	42,9	52,2
2015	131805	48,6	52,1
2016	90615	52,7	54,8
2017	93270	49,3	54,1
2018	95228	47,5	53,9

Оскільки дані показники здебільшого перевищують 50%, можна зробити висновок, що Україна має високий рівень глобалізації та сильно залежить від світових ринків.

2) відношення прямих іноземних інвестицій (ПІІ) до ВВП:

$$k_2 = \frac{ПІІ}{ВВП} \times 100 \%. \quad (3.2.)$$

Якщо $k_2 < 5\%$ – це низький рівень глобалізації країни у міжнародний ринок інвестицій, якщо $5\% < k_2 < 20\%$, тоді це свідчить про середній рівень, і якщо $k_2 > 20\%$, це є свідченням того, що країна дуже тісно інтегрована у світовий ринок капіталів.

За даним показником Україна має низький рівень глобалізації у міжнародний інвестиційний ринок, проте у 2005 та 2008 рр. спостерігався помітний зріст обсягу ПІІ, залучених до України (табл. 3.2.).

На думку Д.Г. Лук'яненка найбільш вагомими проявами глобалізації сьогодні є розвиток світового та національних господарств, що проявляється у зростанні ВВП кожної країни та валового світового продукту в цілому. Крім того він розглядає розвиток нових зв'язків між країнами та їх групуваннями, що носять здебільшого інтеграційний характер як ще один прояв глобалізаційних процесів [7].

Таблиця 3.2

Обсяг ПП, залучених до України протягом 2006-2018 рр.

Рік	Обсяг ВВП, млн. дол	Обсяг ПП, чистий потік, млн. дол.	Обсяг ПП, чистий потік, % від ВВП
2006	86142	7808	9,06
2007	107753	5604	5,20
2008	142719	10193	7,14
2009	179992	10700	5,94
2010	117228	4769	4,07
2011	136419	6451	4,73
2012	163160	7207	4,42
2013	177810	8175	4,60
2014	183310	4509	2,46
2015	131805	847	0,64
2016	90615	3050	3,37
2017	93270	3284	3,52
2018	95228	2202	2,31

Я.М. Столярчук до наданого вище переліку додає також інтернаціоналізації світового обміну, особливо торгівлі та фінансових потоків, що знаходить своє відображення у зростанні ступеню залученості країни у світову торгівлю. Автор розглядає зростання експортної та імпоротної квоти як один з факторів росту ВВП. Поглиблення міжнародного розподілу праці відіграє значну роль у якості та обсязі виробництва, тому заслуговує окремої уваги. З плином часу та посиленням глобалізаційних процесів збільшились можливості населення щодо відвідування інших країн і, навіть, частин світу, що проявляється яку формі туристичних подорожей, так і у вигляді трудової міграції, тощо [11].

Для дослідження вплив прояву глобалізації на розвиток економіки України. доцільно використати економетричний аналіз і побудувати економетричну модель [9].

Отже, на основі теоретико-логічного аналізу в економетричній моделі у якості результативної змінної Y позначимо обсяг ВВП України як індикатор розвитку національного господарства. Тоді змінною x_1 виступатиме обсяг експорту товарів та послуг у % до ВВП (експортна квота), x_2 – обсяг імпорту товарів та послуг у % до ВВП (імпортна квота), x_3 – обсяг прямих іноземних інвестицій (млн. дол. США), x_4 – кількість громадян, що виїхали за межі України (млн. осіб), x_5 – кількість іноземців, що в'їхали до України (млн. осіб). Вихідні дані представлено у Додатку А.

Обчислення економетричного аналізу доцільно провести за допомогою пакета статистичного аналізу Statgraphics. У результаті обчислення було отримано множинну регресію із параметрами та відповідними критеріями перевірки їх значущості:

$$y = -651271,1 + 1,07x_1 + 1,73x_3 + 1,05x_5 \quad (3.3.)$$

Найбільш значимим в моделі є обсяг експорту товарів та послуг у % до ВВП, обсяг прямих іноземних інвестицій та кількість іноземців, що в'їхали до України. При цьому обсяг імпорту товарів та послуг у % до ВВП та кількість громадян, що виїхали за межі України були виключені з моделі. Коефіцієнт регресії $b_1 = 1,07$ свідчить про те, що при збільшенні експортної квоти на 1% обсяг ВВП збільшиться на 1,07 млн. дол.. США. Збільшення обсягу прямих іноземних інвестицій на 1 млн. дол.. США призведе до збільшення обсягу ВВП на 1,73 млн. дол. США, оскільки $b_3 = 1,73$. Коефіцієнт регресії $b_5 = 1,05$ вказує на те, що при збільшенні кількості іноземців, які в'їхали до України на 1 млн. осіб обсяг ВВП збільшиться на 1,05 млн. дол.. США.

Для перевірки загальної якості рівняння множинної регресії необхідно порівняти розрахункове значення F-критерію Фішера з табличним. Оскільки $F_{\text{розрахунок}} = 7,48$, а $F_{\text{табличне}} = 4,07$, то гіпотеза про незначущість рівняння

відхиляється. Отже, побудована модель є статистично значущою – її можна використовувати для пояснення залежності результативної ознаки від факторних ознак.

Наступним кроком є перевірка гіпотези про значущість параметрів рівняння множинної регресії. Оскільки всі фактори, що залишилися в моделі мають t-статистику більшу за табличне значення ($t_{\text{табличне}}=2,306$), то гіпотеза про незначущість цих факторів відхиляється – всі фактори значущі.

Значення коефіцієнту детермінації дорівнює 73,72%, отже 73,72% варіації обсягу ВВП України пояснюється впливом включених у модель факторів.

За допомогою парних коефіцієнтів кореляції слід перевірити включені у модель дані на наявність мультиколінеарності (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Матриця парних коефіцієнтів кореляції

	Y	x_1	x_3	x_5
Y	1,0000	-0,4663	-0,5017	-0,4028
x_1	-0,4663	1,0000	0,3881	0,6713
x_3	-0,5017	0,3881	1,0000	0,2401
x_5	-0,4028	0,6713	0,2401	1,0000

Оскільки усі парні коефіцієнти кореляції $|r| < 0,7$, то можна зробити висновок про відсутність мультиколінеарності між обраними факторами. При цьому значення експортної квоти та кількість іноземців, що в'їжджають до України меншою мірою впливають на обсяг ВВП України, ніж обсяг прямих іноземних інвестицій.

Для перевірки моделі на наявність автокореляції слід використати розрахункове значення критерію Дарбіна-Уотсона. Оскільки значення критерію $= 1,73$ і потрапляє у зону невизначеності ($dl = 0,66$, $du = 1,86$) можна зробити висновок про наявність автокореляції залишків та непридатність даної моделі для прогнозування.

Щоб виявити рейтинг впливу факторів на рівень ВВП України доцільним буде записати модель у стандартизованих змінних та проаналізувати її β -коефіцієнти. Розраховані коефіцієнти мають наступні значення: $\beta_1 = 0,000108$, $\beta_3 = 0,485507125$, $\beta_5 = 0,000104403$. Отже, можна сказати, що найбільший рейтинг має фактор x_3 – обсяг прямих іноземних інвестицій (млн. дол. США), при цьому значення експортної квоти та кількість іноземців, що в'їхали до України займають нижчі позиції.

За допомогою порівняння альтернативних моделей вибрали модель, у якої найбільший $R^2 = 8,85\%$. У якості прогнозованої змінної x_1 – обсяг експорт товарів та послуг України, а в якості незалежної змінної – час t . Прогноз проведено на 2019-2021 рр. Рівняння моделі має вигляд:

$$x_1 = (6,7119 + 0,389274/t)^2$$

Коефіцієнт детермінації, що дорівнює 8,84967% показує частку варіації x_1 під впливом t . Коефіцієнт кореляції дорівнює -0,297484, що вказує на слабкий зв'язок між змінними. Стандартна помилка регресії дорівнює 0,355554.

В результаті прогнозу на результативну ознаку по багатфакторній лінійній залежності, то в 2019 році очікуваний обсяг експорту товарів та послуг України складе 45,23%, в 2020 році цей показник зменшиться до 45,09% і вже в 2020 році обсяг експорту товарів та послуг України буде дорівнювати 44,95% до ВВП України. Отже, в найближчі три роки обсяг експорту товарів та послуг України буде зменшуватися.

При довірчому інтервалі 95% в 2019 році обсяг експорту товарів та послуг буде знаходитися у межах від 39,23% до 52,14%, в 2020 році- від 38,60% до 52,66%, а в 2021 році- від 37,99% до 53,18% до ВВП України.

На рис. 3.1 наведена запропонована автором послідовність розробки заходів щодо підвищення рівня відкритості економіки України в контексті її євроінтеграції.

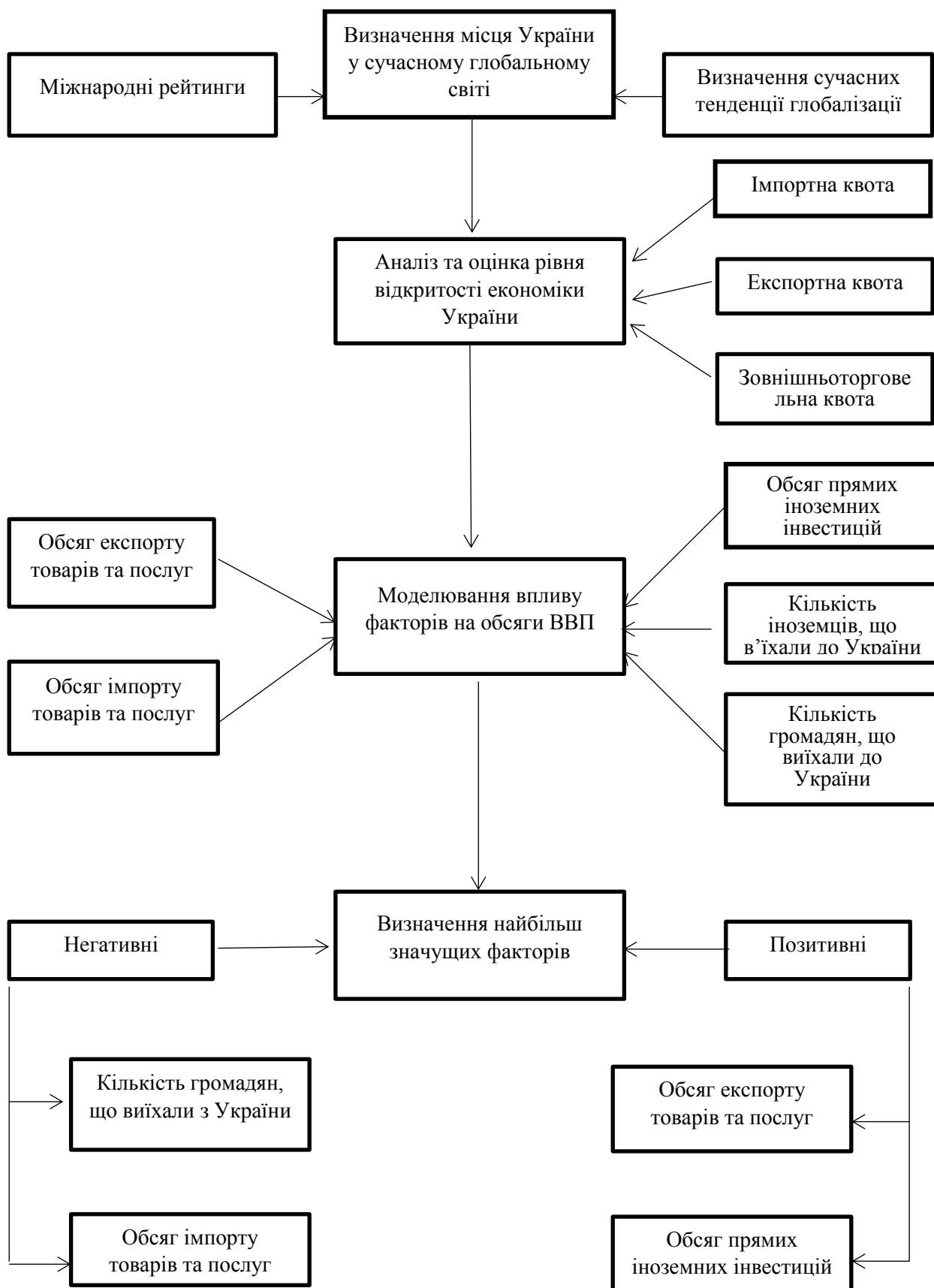

Рис. 3.1. Послідовність розробки заходів щодо підвищення рівня відкритості економіки України в контексті її євроінтеграції.

На основі проведеного дослідження автором розроблені рекомендації щодо впливу окремих факторів на розмір ВВП за допомогою методів економетричного аналізу. Для цього проаналізовано залежність показника обсягу ВВП від таких факторів, як експорт, імпорт, прямі іноземні інвестиції та міграція. Тому закономірним на теперішній час є вирішення питання щодо перспектив глобалізації у контексті формування нової точки зору міжнародної спільноти щодо зміни вектору розвитку світової економіки – від глобалізації до регіоналізації та націоналізації.

Для того, щоб збільшити обсяг експорту товарів та послуг України необхідно відкривати нові ринки для українського бізнесу за кордоном, зокрема в країнах ЄС, що повною мірою відповідає сучасній стратегії економічного співробітництва України з Європейським Союзом[9].

Подальше посилення глобалізаційних процесів сприятиме загостренню проблеми національної ідентичності, вирішення якої багатьма країнами вбачається у посиленні державного впливу на міжнародне економічне співробітництво через впровадження протекціоністських заходів в торговельній, міграційній, інвестиційній сферах, що, в свою чергу, сприятиме посиленню геоекономічної та геополітичної напруги в світі. В цих умовах виникає необхідність формування нових засад світової економічної стабілізації та розвитку.

ВИСНОВКИ

Глобалізація являє собою не однорідне, а складне, суперечливе явище, насичене різними, іноді полярними, процесами економічного і соціального життя людства, а також новими викликами для національних економік, що зумовлює появу різноманітних теоретичних концепцій та наукових дискусій.

Тобто можна стверджувати, що на початку XXI століття процес глобалізації динамізується і проявляється в певних, властивим саме йому формах. Вони переважно викристалізуються і дістають матеріальне втілення у збільшенні обсягів та диверсифікації структури міжнародної торгівлі, інтенсифікації міжнародних фінансових трансакцій, виникненні транснаціонального бізнесу, різкому зростанні вивозу прямих закордонних інвестицій та інтенсифікації міжнародної міграції робочої сили.

У сучасних умовах, коли розвиток глобалізаційних процесів приносить як позитивні, так і негативні наслідки завдання суспільства полягає в тому, щоб в умовах посилення глобалізаційних процесів створити таку світову систему, яка дозволила б дістати від глобалізації максимально позитивний ефект, знизивши до мінімуму втрати. Основою такої системи може стати співробітництво між європейськими країнами та Україною та динамічні інновації у цій сфері, включаючи формування міжнародних інститутів.

Крім розгляду теоретико-аналітичних аспектів глобалізації у роботі присутня розрахункова частина, яка за допомогою макроекономічних показників дозволяє оцінити ступінь глобалізованості країни та залучення її до міжнародної торгівлі й іноземних інвестицій. За допомогою кореляційно-регресійного аналізу були визначені основні прояви глобалізаційних процесів, які мають найбільший вплив на розвиток економіки України. Дана модель дозволила виділити основні фактори, такі як експорт товарів та послуг у % до ВВП, обсяг прямих іноземних інвестицій та кількість іноземців, що в'їхали до України, що підтверджує теоретичні основи глобалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бестужева С. В. Глобалізація та світова фінансова криза: прогнозована реальність / С. В. Бестужева // Економічний простір : збірник наукових праць. – № 22/1. – Дніпропетровськ : ПДАБА, 2009. – С. 78–85.
2. Долгов С.И. Глобализация экономики: новое слово или новое явление? / С. И. Длогов. – М.: «Изд-во «Экономика», 1998. – 215 с.
3. Інтрелігейтор М. Глобализация мировой экономики: выгоды и издержки / М. Інтелігейтор // Мир перемен. 2004. – № 1. – С.129.
4. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень: Монографія / Т. В.Кальченко. – К.:КНЕУ, 2006. – 248 с.
5. Колодко Г. Глобализация и экономический рост / Г. Колодко // Мир перемен, 2004. – № 1. – С.140.
6. Кочетов Э.Г. Глобалистика. Теория, методология, практика. Учебник для вузов / Э.Г. Кочетов. – М.: НОРМА, 2002 –.601 с.
7. Лук'яненко Д. Г. Глобальна економіка ХХІ ст.: людський вимір: Монографія / Д. Г. Лук'яненко, А. М. Поручник. – К.: КНЕУ, 2008. – 420 с
8. Лук'яненко Д.Г. Глобальна економічна інтеграція: Монографія. – К.: ТОВ «Національний підручник», 2008. – 220 с.
9. Малярець Л. М. Економіко-математичні методи і моделі : навч. посібник / Л. М. Малярець. – Харків : ХНЕУ, 2013. – 154 с.
10. Старостіна А. Суперечливі шляхи економічної глобалізації// А. Старостіна // Економіка України – 2008. – №8. – С.58-65.
11. Столярчук Я.М. Сучасні проблеми глобалізації: Монографія / Я. М. Столярчук. – Сімферополь: Знання, 2008. – 312 с.
12. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер. – М.: ООО «Издательство АСТ», 2002. – С.517-525.
13. Хохлов, М. Глобалізація економіки в ракурсі еволюції відносин власності / М. Хохлов // Економіка України. – 2004. – №2. – С.65-72..

14. Zgurovsky M. Impact of information society on sustainable development: Global and regional aspects / M. Zgurovsky // Data Science Journal. - 2007. – V.6. – P.137-145
15. Theodore Levitt Globalization of Markets / // Harvard Business Review – 1983 – №5. – P. 25-29.
16. Офіційний сайт Державної статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua/>.
17. Офіційний сайт Європейської комісії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/>
18. Офіційний сайт МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/>
19. Офіційний сайт ООН [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org/ru/index.html>
20. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org/>
21. Офіційний сайт World Values Survey[Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Вихідні дані для побудови економетричної моделі [11],[20]

Рік	Обсяг експорту товарів та послуг у % до ВВП	Обсяг імпорту товарів та послуг у % до ВВП	Обсяг прямих іноземних інвестицій (млн. дол. США)	Кількість громадян, що виїхали за межі України (млн. осіб)	Кількість іноземців, що в'їхали до України (млн. осіб)	Обсяг ВВП України, (млрд. грн.)
	x_1	x_2	x_3	x_4	x_5	Y
1	2	3	4	5	6	7
2006	51,5	50,6	9532,2	16,3	17,66	86142
2007	46,6	49,5	19911,8	16,8	18,94	107753
2008	44,8	50,4	26856,6	17,3	23,12	142719
2009	46,9	54,9	37621,5	15,4	25,45	179992
2010	46,4	48,1	38591,6	15,3	20,70	117228
2011	47,1	51,1	38992,9	17,2	21,20	136419
2012	49,8	56,4	45370	19,7	21,42	163160
2013	35,4	56,4	48197,6	21,4	23,01	177810
2014	42,9	52,2	51705,3	23,7	24,67	183310
2015	48,6	52,1	53704	22	12,71	131805
2016	52,7	54,8	40725,4	23,4	12,43	90615
2017	49,3	54,1	36154,5	23,9	12,25	93270
2018	47,5	53,9	37519,6	24,5	12,95	95228